

SISTEMSKE PETICIJE SLOVENSКИH GLASBENIH USTVARJALCEV

ali

BELI REVITALIZACIJSKI PLAN

SLOVENSKA UNIJA GLASBENIH USTVARJALCEV – SUGU

GLASBENI FORUM – GF

Ljubljana, 10. julija 2013

1.0 Preambula

1.1 Podporo dokumentu daje 13 vloženi sistemskih peticij z 2037 podpisi glasbenih ustvarjalcev, ki so bile podpisane z namero zakonodajne ureditve položaja glasbenih ustvarjalcev in glasbene ustvarjalnosti v RS, v skladu z 2., 21., 26., 33., 35., 44., 45., 59., 60. in 70. in drugimi členi Ustave RS.

1.2 Podpisniki peticij so:

- vodilni slovenski glasbeni avtorji
- vodilni slovenski glasbeni izvajalci
- vodilni avtorji slovenskih glasbenih besedil
- slovenski glasbeni producenti in oblikovalci zvoka
- mladi, še neveljavljeni slovenski glasbeni ustvarjalci.

Po stažu in starostnih skupinah (tj. glasbenih generacijah) so podpisniki peticij zaradi široke namembnosti kar se da raznorodni in segajo od utemeljiteljev glasbenih žanrov v RS do glasbenikov novincev, v starostnem razponu 15 do 85 let, saj sistemske peticije, ki so del pričujočega Belega revitalizacijskega plana (BRP) Slovenske unije glasbenih ustvarjalcev (SUGU) in Glasbenega foruma (GF), prinašajo rešitve, želje in zahteve, ki se tičejo vseh plasti glasbenega ustvarjanja, vseh glasbenih žanrov in vseh glasbenih generacij, danes in v prihodnje.

1.3 V letu 2012 sta krovni društvi SUGU in GF skozi široko zastavljeno terensko delo in študije ekonomskih in pravnih fakultet v Ljubljani in Mariboru ter drugih izdelanih primerjalnih študij, ki temeljijo na faktografiji in finančnih razpredelnicah, prišli do osnovnih sistemskih rešitev, ki so (med drugimi) tudi predmet Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP). S tem namenom vam jih ob pripravi novega ZASP polagamo na mizo kot relevanten faktor pri oblikovanju avtorske zakonodaje v Republiki Sloveniji, saj menimo, da imamo tudi ustvarjalci pri tem oblikovanju pomemben glas.

Da so za revitalizacijo glasbenega prostora, podprto s pričujočimi peticijami, pomembne kolektivne organizacije, s katerimi so zakonodajni pogovori in dogovori že bili delno opravljeni, se sicer v celoti strinjamo – a opravljeni so bili izključno skozi prizmo kolektivnega upravljanja, ki pa se v prvi vrsti tiče nas, ustvarjalcev, torej imetnikov pravic, ne pa zgolj vodstvenih kadrov kolektivnih organizacij in njihovih pravnih služb in zunanjih pravnih svetovalcev. Naši pogledi, želje in zahteve so bili (poleg kasnejših in prejšnjih pisnih) podani že v jeseni 2012 na javnih razpravah na MGRT, vendar se jih v predlogih ZASP do zdaj še ni upoštevalo, kar je za ustvarjalce nadvse zaskrbljujoče in alarmantno.

1.4 Sistemske peticije se tičejo tudi Zakona o medijih (Zmed; Min. za kult.), delovanja Urada za intelektualno lastnino (URSIL; Min. za gosp.) in delovanja javne RTV SLO. Prinašajo progresivnost in razvoj na področju domače glasbene ustvarjalnosti, ki je spričo slabe zakonodaje, nedelovanja državnih inštitucij, vztrajno zavirana.

1.5. Posledice tega zaviranja in neurejenosti osnovnih statusov pravic in zakonodaje so:

- upad finančnih sredstev (tj. davščin ipd.), namenjenih v državni proračun
- porast dela na črno in sive ekonomije
- nezmožnost vzpostavitve stabilnega finančnega tokokroga v glasbeni krajini RS
- nezmožnost zagona zdrave gospodarske glasbene dejavnosti
- pomanjkanje relevantne glasbene infrastrukture v RS

- drastično poslabšanje socialnega položaja ustvarjalcev
- finančna nestabilnost ustvarjalcev
- splošni upad zaščite imetnikov pravic
- finančni pogrom zaščite avtorske in njej sorodnih pravic
- nedelovanje kolektivnih organizacij v prid domači glasbeni ustvarjalnosti
- slaba in nerazsodna pravna praksa na vseh stopnjah sodišč v RS
- stalna zloraba zakonodaje s strani medijev, distributerjev in uporabnikov zaščitene vsebin
- netransparentnost in nedostopnost delovanja kolektivnih organizacij
- upad neposrednih in posrednih virov neodvisnega financiranja
- upad finančno samostojne, a hkrati vsebinsko bogate glasbene ponudbe
- upad terenske glasbene izbire in izbire v medijih
- upad poslušalcev slovenske glasbe na kvantitativnem in kvalitativnem nivoju
- uničenje javnega ugleda glasbenih ustvarjalcev v RS
- uničenje koncertne (terenske) dejavnosti
- uničenje diskografske dejavnosti
- splošni upad glasbene ustvarjalnosti in avtorske ter izvajalske originalnosti
- splošni padec nivoja jezikovne kulture (materinščine in drugih evropskih jezikov)
- podrejanje šablonskim kreativnim vzorcem pod vplivom glasbenih multinacionalk
- splošni upad zanimanja mladih za kreativne glasbene pristope in za slovenski jezik
- odtujenost mladih generacij od osnovne domače in evropske glasbene kulture in tradicije.

1.6 Dejstvo je, da velika večina profesionalnih glasbenih ustvarjalcev, nima z javnim sofinanciranjem nič, saj niso upravičenci statusnih bonitet Ministrstva za kulturo, kar pomeni, da se ta večina financira iz neodvisnih virov (terensko delo, tantieme iz naslova avtorske in njej sorodnih pravic, distribucija in prodaja fonogramov ipd.). Enako je z ljubiteljskimi glasbeniki. V skupnem to zajema prek 90% vsega aktivnega glasbenega telesa v RS. Že zaradi tega dejstva je čimprejšnja zakonodajna ureditev razmer na področju ustvarjanja nujna in s strani glasbenih ustvarjalcev v tem dokumentu tudi ostro in nazorno zahtevana.

1.7 Dejstvo je, da je vprašanje slovenske glasbene ustvarjalnosti in javne uporabe glasbe hkrati vprašanje kvalitativne in kvantitativne rabe slovenskega jezika v občilih in v zasebnosti. Dejstvo je, da je zadostno neodvisno financiranje profesionalnega in ljubiteljskega glasbenega sektorja vprašanje splošne kulturne suverenosti znotraj in zunaj RS. Na zakonodajnem področju glasbene ustvarjalnosti se *gospodarska dejavnost in miselnost ter kulturni vidiki in usmeritve* (ki so prav tako v marsičem predmet občega državnega aparata) neizpodbitno in (od nekdanj) prepletajo – zatorej ima avtorska zakonodaja kot taka močan neposreden vpliv na kulturno in jezikovno suverenost RS.

1.8 Dejstvo je, da sta svetovna in domača glasbena industrija zaradi pojava interneta in drugih novih tehnologij izgubili matični položaj finančne gonilne sile za razvoj glasbenih panog, ohranjanje zdrave glasbene publike in preživetje ustvarjalcev. V zadnjih dvajsetih letih je prišlo pod vplivom iz ZDA in EU tudi na ravni RS do temeljnega preoblikovanja strukture financiranja in hkrati do novega reda v delovanju celotnega glasbenega telesa.

Diskografsko in drugo vitalno financiranje glasbenega telesa v RS se je skoraj v celoti preneslo v zasebni sektor. Zaradi tega predstavljata kolektivno upravljanje pravic in urejeno terensko delo osnovna finančna stebra glasbenega telesa. Spričo teh dejstev je potrebno zakonodajno zagotoviti:

- izključnost upravljanja ustvarjalcev (glasbenih avtorjev in izvajalcev) v kolektivnih organizacijah
- obveznost promocijskih skladov
- primeren odstotek promocijskih skladov, namenjenih domači ustvarjalnosti, po vzoru podobnih ureditev v drugih državah EU.

2.0 Trinajst sistemskih peticij – kategorizacija in kratke obrazložitve

2.1 SAMOSTOJNOST IZVAJALSKE PRAVICE V RS

Glasbeni izvajalci v RS nimamo možnosti samostojnega upravljanja svoje ustavne izvajalske pravice, saj se po 122. členu ZASP-UPB3 naša pravica nahaja »na fonogramu«, torej »zvočnem zapisu«, ki je predmet proizvajalca fonograma. Zato zahtevamo zakonsko razločitev oz. preoblikovanje uveljavljanja te pravice v RS v skladu s 60. členom Ustave RS, upošteva naslednje dokumente:

- **PETICIJA ZA ZAKONSKO PREOBLIKOVANJE UVELJAVLJANJA SORODNIH PRAVIC V SKLADU Z MEDNARODNO RIMSKO KONVENCIJO – NEMŠKI MODEL**
- **PETICIJA ZA REGISTRIRANJE IN PODELITEV STALNEGA DOVOLJENJA NOVI KOLEKTIVNI ORGANIZACIJI ZA ŠČITENJE SORODNIH PRAVIC V SKLADU Z MEDNARODNO RIMSKO KONVENCIJO**
- **PETICIJA ZA NIČNOST ZAVODOV »IPF« IN »AIPA« TER NJUN IZBRIS IZ REGISTROV V SKLADU Z ODLOČBO USTAVNEGA SODIŠČA RS**

Ad primum: Preoblikovanje izvajalskih pravic in njihovega upravljanja po nemškem modelu prinaša spremembo v 122. členu ZASP-UPB3 in ustrezne spremembe v drugih členih tega zakona, sledi pa konceptu »ene položnice«, ki ga je v preteklem mandatu pozitivno ocenilo tudi Ministrstvo za gospodarstvo oz. nekdanji minister sam (mag. R. Žerjav/MGRT).

Nemški model postavlja proizvajalce fonogramov na mesto, na katerem smo se do sedaj nahajali izvajalci in obratno, v skladu z novim redom razmerij v glasbeni strukturi RS, opisanim v točki 1.8 BRP, torej tako, *da ima proizvajalec fonogramov pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejme izvajalec.*

Nemški model vsebinsko osmišlja nastali novi red na področju založništva, saj je finančna investicijska teža nastanka glasbenih posnetkov v veliki meri prenesena na izvajalce (ki so zato prisiljeni postati tudi proizvajalci fonogramov, a brez ustreznih pravic). Kot zakonska alternativa nemškemu modelu bi bil za glasbene izvajalce sprejemljiv tudi t.i. hrvaški model urejanja te pravice, ki prinaša zakonsko razločitev na dve enoti in s tem dve ločeni kolektivni organizaciji, z dvema ločenima strukturama.

V obeh primerih tega nujnega prestrukturiranja je koncept »ene položnice« možen, in sicer:

- pri nemškem modelu v popolnosti
- pri hrvaškem pa le delno, a vseeno finančno in upravno koristno, tako za imetnike kot za uporabnike pravic. Hrvaški model prinaša tudi prednost glede nenehnega spora med proizvajalci fonogramov in izvajalci zaradi osnovnega konflikta interesov med ustvarjalci in založbami.

V skladu z operacijskim nadzornim (monitoring) sistemom v lasti avtorjev, ta sistem pa je bil razvit s strani podjetja Stroka.si, ki se ukvarja s sistemskim inženiringom in poslovno informatiko, ter sistemom za posledične obračune uporabe avtorske glasbe v medijih in na terenu, bi nova kolektivna izvajalska organizacija opravila obenem še obračune za izvajalce in morebitne proizvajalce fonogramov skupaj z avtorji tako rekoč brezplačno in brez resnih stroškov.

Že delujoči sistem, ki so ga razvili slovenski avtorji, je:

- preverjen, hiter, učinkovit, prilagojen regiji
- visoko mednarodno konkurenčen
- imetniško in upravno v lasti slovenskih avtorjev
- sofinanciran iz evropskih sredstev
- financiran s strani avtorjev (imetnikov avtorskih pravic), v okviru združenja SAZAS
- nadpovprečno pozitivno ocenjen s strani krovne konfederacije CISAC (International Confederation of Societies of Authors and Composers; Pariz, 1926/rev. 2013)
- pozitivno ocenjen s strani drugih sorodnih združenj iz tujine (ZDA, VB, EU).

Zaradi vseh teh dejstev je nesprejemljivo, da se obračunavanje izvajalskih pravic še naprej izvaja tako, kot do sedaj, saj je finančna vsota razdeljenih nadomestil izvajalcem znatno manjša, obremenjenost uporabnikov pa znatno večja, kot bi bila ob ustanovitvi nove izvajalske organizacije, ki bi postavila sveža pravila glede uveljavljanja teh pravic. Zavod IPF, ki je do sedaj skrbel za ščitenje izvajalskih pravic, je imel do sedaj na letni ravni 50-70% stroškov z lasnim obstojem, od preostanka delilne mase pa tudi do 50-70% nerazdeljenih zadržanih rezervacij, kar je povsem nedopustno.

Nova samostojna izvajalska organizacija lahko poleg naštetega:

- omogoči združitev ščitenja avtorske in izvajalske pravice na eni položnici
- z združitvijo teh dveh pravic omogoči veliko več sredstev za razdelitev med imetnike
- vzpostavi splošno transparentnejše delovanje nove kolektivne organizacije
- postavi konkurenčnejše tarife za uporabnike pravic
- v skladu s spoštovanjem 1. člena Rimske konvencije nemudoma preneha s terenskim tarifnim rušenjem integritete uveljavljanja avtorske pravice
- vzpostavi realno delujoči promocijski sklad za razvoj slovenske izvajalske glasbene dejavnosti
- v primeru hrvaškega modela ureditve vzpostavi stanje miru, saj med proizvajalci fonogramov in izvajalci v okviru skupnega Zavoda IPF nenehno prihaja do naravnih razhajanj zaradi osnovnega konflikta interesov, ki po naravi obstaja med ustvarjalci in založniki
- omogoči drugačen, pravičnejši volilni sistem za izvajalce
- z zbrano večjo delilno maso poveča priliv davčnih sredstev v državni proračun.

Ad secundum: Preoblikovanje upravljanja izvajalskih pravic prinaša s seboj tudi takojšnjo podelitev stalnega dovoljenja URSIL novi izvajalski organizaciji, v skladu s pričujočimi peticijami in BRP.

Ad tertium: Hkrati prinaša razveljavitev dovoljenja Zavodu IPF in posledično njegov izbris iz operativnega registra ter posledično ustanovitev nove fonografske kolektivne organizacije, v kolikor se zakonodaja uredi po hrvaškem modelu.

Enako je s kolektivno organizacijo AIPA za ščitenje avdiovizualnih del, ki je hčerinska organizacija Zavoda IPF, z istim direktorjem, pravnim aparatom in (domnevno) istim operacijskim monitorskim sistemom, ki ga vodi podjetje Astrea. Ustanovitelji AIPE so distributerji domačih in tujih avdiovizualnih del. Ustanovitev AIPE je nična, ker:

- v skladu z odločbo ustavnega sodišča zavod kot tak ni primerna oblika za kolektivno organizacijo, temveč le društvo, saj zavod nima članov, kar je v nasprotju z načeli kolektivnega upravljanja

- so zavod AIPA ustanovile neobstoječe pravne osebe
- Zavod AIPA ni izkazoval relevantnega repertoarja v času podelitve licence s strani URSIL
- je ta zavod izkazal splošno finančno nesposobnost in zavažanje slovenskih filmskih ustvarjalcev.

Ustvarjalci se torej zavzemamo za *restitutio ad integrum*, torej stanja zaščite pred oktobrom 2010, ko je bilo združenju SAZAS odvzeto dovoljenje za zaščito avdiovizualnih in broadcasterskih pravic v kabelski retransmisiji. Finančni pogrom, ki ga je s tem manevrom sprožil državni URSIL in ki je zaščito imetnikov pravic znižal iz SAZAS-ovih 8 mio. EUR na AIPI-nih 1,5 mio. EUR, je nedopusten in izključno v korist uporabnikov pravic. AIPI-nega dovoljenja se kot takega v praksi ne da izvajati, saj ni mogoče ugotoviti, katera glasba je posebej ustvarjena za film in katera ne, poleg tega pa svetovne kategorizacije za *glasbo, posebej ustvarjeno za film*, v mednarodnih bazah, ki so pri zaščiti ključnega pomena, ni.

Na avdiovizualnem področju je v RS torej potrebno zagotoviti sistem, ki je v celoti skladen z mednarodno prakso. To pa pomeni, da se zagotovi izključnost tistim ustvarjalcem ali producentom avdiovizualnega dela, ki so dejanski imetniki pravic. Prvi, ki mu mora biti zagotovljena izključnost, pa je producent, saj si v cca. 95% primerov avdiovizualnih del prav producenti s podpisom pogodb pridobijo materialne pravice avtorjev, medtem ko jim (avtorjem) moralne pravice seveda ostanejo.

Izključnost mora biti zagotovljena tudi tistim ustvarjalcem avdiovizualnega dela, ki so obdržali svoje materialne pravice in tvorijo nedeljiv segment avdiovizualnega dela. To so:

- vsi avtorji, ki so ustvarili nedeljivo celoto zaporedja gibljivih slik (režiser, direktor fotografije)
- avtorji scenarija (tudi scenarij sam na sebi predstavlja nedeljivo celoto)
- celoten glasbeni del filma, ki predstavlja samostojen, a nedeljiv segment avdiovizualnega dela.

Rezultat AIPI-nega dovoljenja in podelitev licence URSIL-a zavodu AIPA je vsakoletna milijonska škoda, ki jo na račun neplačevanja kabelskih operaterjev nosijo izključno imetniki pravic.

POVZETEK: ohranjanje takšnega stanja je nedopustno, novi ZASP pa mora upravljanje izvajalskih pravic urediti v skladu z dobrobitjo imetnikov pravic, torej izvajalcev in proizvajalcev fonogramov, kot tudi z dobrobitjo uporabnikov teh pravic. Zakonodajna ureditev, kot jo predlaga pričujoči beli revitalizacijski plan, bi torej vzpostavila začetno stanje za uvedbo koncepta ene položnice, ki je izpričano v interesu vsem udeležencem v tokokrogu poslovanja s pravicami v RS.

2.2 PETICIJA ZA VRNITEV LEGITIMNOSTI SKLADOM ZA RAZVOJ IN PROMOCIJO SLOVENSKE GLASBE V KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJAH V RS govori v prid enemu osnovnih stebrov revitalizacije slovenskega glasbenega prostora.

Po zgledu drugih evropskih držav je potrebno promocijske sklade v kolektivnih organizacijah zakonsko zagotoviti, zaradi zdravega ustvarjalnega okolja slovenskega glasbenega telesa.

Nadomestila za uporabo glasbe v kolektivnih organizacijah se razdeljujejo skoraj izključno po uporabi v medijih in na terenu, razdelitve in višine nadomestil pa so odvisne od:

- monitoring oz. nadzornih sistemov kolektivnih organizacij
- medijske rabe glasbe
- števila terenskih glasbenih nastopov in druge terenske rabe

- učinkovitosti pravnih služb kolektivnih organizacij
- učinkovitosti terenskih služb kolektivnih organizacij
- splošne politike obračunskega sistema ter morebitnih razredov in bonitet pri razdeljevanju znotraj kolektivnih organizacij
- stroškov posamezne kolektivne organizacije
- delilne mase, ki na koncu ostane in je namenjena upravičencem nadomestil.

Zaradi izmaličenega profila slovenske medijske krajine so delitve vsakoletne zbrane delilne mase glede na medijsko uporabo same po sebi sporne, saj so v veliki meri odvisne od uporabe (z izjemo 20 oz. 40-odstotne kvote domače glasbene produkcije, zapovedane v Zmed), o kateri odloča medij sam.

Iz tega sledi, da veliko škode na račun obstoječega medijskega ustroja utrpijo glasbeni avtorji in izvajalci, ki sicer delajo vsebinsko bogato, a medijsko manj eksponirano glasbo. Medijski in programski ustroj nimata nikakršne zveze z zasledovanjem nacionalnega interesa več, saj jima politika in medijska zakonodaja to dovoljujeta. Ta kvalitativno višji del glasbenega telesa je zato podvržen finančni podhranjenosti, ki vodi do upada sredstev za nadaljnji razvoj, hkrati pa je podvržen socialni stiski in občemu depriviligiranemu položaju, ki mu zaradi kvalitete v družbi ne pripada.

Mediji so se v zadnjih letih lotili tudi zlorabe položaja skozi konflikt interesov ter zlorabo avtorske in njej sorodnih pravic. Primer: radijska mreža Infonet, v večinski lasti Leopolda Oblaka, preferira izvajalce in avtorje, s katerimi ima sklenjene takšne avtorske in druge dogovore, da se ob vrtenju njihovih skladb del nadomestil steka v žepo Infonetovih glasbenih urednikov ali hčerinskih podjetij. Gre za spornost položaja družbe Infonet, saj s takimi pogodbami uslužbenci Infoneta (oz. radiji) postanejo uporabniki in imetniki pravic ter skozi svojo mrežo priobčujejo svoja lastna »avtorska dela«, za katera potem prejemajo tantiemska izplačila prek kolektivnih organizacij (po možnosti večja, kot so za njih suma sumarum plačali tem organizacijam).

Dejstvo je, da je URSIL z odločbo odvzel legitimnost promocijskim skladom v kolektivnih organizacijah ter s tem povzročil čudenje sorodnih evropskih združenj, hkrati pa je tako uvedel v prakso državni veto na promocijske sklade, ki spodbujajo razvoj ustvarjalnosti in ki so financirani iz privatne lastnine imetnikov pravic.

Prav promocijski skladi bi morali omogočati progresivno delovanje na področju neodvisnega financiranja večine glasbenega telesa, višina promocijskih skladov pa bi morala biti zakonsko določena.

Upravljanje s skladi naj prevzamejo krovna glasbeniška združenja, ki naj skozi komisije, raziskave in razpise utemeljeno in pravično krmilijo sredstva.

Na ta način naj se financira tiste glasbene segmente, ustvarjalce, sestave in glasbene projekte, ki:

- kažejo presežke
- kažejo relevantno nadgradnjo že obstoječih glasbenih smeri
- razmišljajo v smeri utrjevanja slovenske in evropske glasbene tradicije
- zaradi izmaličene medijske krajine nimajo veliko uporabljanih del, a so kljub temu kvalitetni
- so iz kroga kvalitetnih mladih glasbenih skupin, solistov, sestavov, producentov in orkestrrov.

V okviru promocijskih skladov je potrebno poskrbeti tudi za pokojninske sklade, saj:

- je pokojninska struktura v RS glede glasbenih ustvarjalcev negotova in v marsičem odvisna od države (Min. za kult.; nagrade ipd.) in spričo tega neurejena, nestrokovna ter politično obarvana
- je nemalo starejših glasbenih ustvarjalcev v socialni stiski.

Po pričujočem predlogu bi za pokojninske sklade in sredstva poskrbelo glasbeno telo samo, ne pa da so ustvarjalci odvisni od državnega aparata, nagrad in drugih faktorjev. S tem bi bila dosežena samostojnost na področju zaščite starejših ustvarjalcev, ki so prispevali k razvoju slovenske glasbe.

V okviru promocijskih skladov je potrebno poskrbeti tudi za:

- oblikovanje in redno izhajanje kvalitetnih glasbenih tiskovin
- osnovanje neodvisne glasbene založbe slovenskih ustvarjalcev
- osnovanje distribucijske mreže izdelkov te založbe (CD-ji, USB-ji, Mp3-ji, vinili ipd.)
- osnovanje ustreznih spletnih aplikacij za spletno promocijo slovenske glasbe in jezika
- izdelavo lastne delujoče informativne mreže (prim. glasbeni center SIGIC, ki svojega poslanstva zaradi pomanjkanja državnih sredstev in drugih dejavnikov ne opravlja)
- izdelavo in izpeljavo načrtnega pridobivanja mlade slovenske publike, skozi približevanje slovenske glasbe in jezika osnovnošolcem in dijakom, v okviru OŠ, SŠ in drugih zavodov
- delovanje slovenske nekomercialne radijske postaje ali mreže takšnih postaj (APEK; MzK)
- organiziranje široke in živahne koncertne dejavnosti raznovrstne kvalitetne slovenske glasbe.

S takim financiranjem bi se začela vzpostavljati osnovna infrastruktura, ki jo slovenska glasbena industrija, vključujoč kolektivne organizacije, medije, založbe, vsa pristojna ministrstva, URSIL in javno RTV SLO v zadnjih 30-ih letih ni bila sposobna postaviti. Vse to pa bi se financiralo iz denarja ustvarjalcev – in v prid ustvarjalcem, slovenski publiki in prihodnjim rodovom.

2.3 V skladu s 77. členom ustave RS, po katerem imajo delavci (in s tem tudi samozaposleni v glasbenem sektorju) pravico do stavke, skozi **PETICIJO ZA ZAKONSKO UVELJAVITEV MOŽNOSTI PREPOVEDI UPORABE AVTORSKEGA IN IZVAJALSKEGA REPERTOARJA – ZAGOTOVITEV IZKLJUČNOSTI (BERNSKA KONVENCIJA, 1886)** zahtevamo, da novi Zakon o avtorskih pravicah zagotovi izključnost avtorskega repertoarja in s tem realno možnost stavke glasbenih ustvarjalcev.

Ker je stavka proti samemu sebi kot delodajalcu brezpredmetna in se vloga delodajalca *de facto* lahko prenese le na uporabnike pravic, se mora pravica do izključnosti izrecno zagotoviti v ZASP, in sicer ne glede na drugi odstavek 77. člena Ustave, ki pravi, da se, *če to zahteva javna korist, lahko pravica do stavke, upoštevajoč vrsto in naravo dejavnosti, z zakonom omeji*.

Umik oz. prepoved uporabe avtorskega repertoarja medijem in uporabnikom je namreč edino sredstvo imetnikov pravic, ki se lahko primerja s stavko, kot jo delavcem omogoča 77. člen Ustave, saj se pravice ustvarjalcev uveljavljajo kolektivno (avtorska celo izključno kolektivno), s strani medijev in uporabnikov pa vztrajno prihaja do neplačevanja za uporabo zaščiteneh del, to neplačevanje pa se stalno utemeljuje s previsokimi tarifami, nepodpisanimi pogodbami in podobnimi izgovori.

Kot je znano iz sodne prakse, sodišče prepovedi uporabe avtorskih del v primeru avtorji proti RTV SLO izključnosti avtorjem ni hotelo zagotoviti (prim. 2004/2007), čeprav je prav izključnost temeljno načelo Bernske konvencije (1886), po kateri se avtorska pravica sploh uveljavlja. Po izrečenem mnenju URSIL je izključnost v RS zagotovljena – kar dokazano ne drži, saj lahko sodni in drugi organi vlagajo veto na odločitve avtorjev o svoji lastnini.

S tem je domnevno dosežena protiustavnost, saj slovenski avtorji do stavke in s tem izključnosti niso upravičeni. Vzvodi, s katerimi lahko v skladu s 60-im členom Ustave RS imetniki pravic prisilijo uporabnike k rednemu plačevanju so torej trije:

- pritisk s strani države za redno plačevanje in spoštovanje tarif
- umik glasbenega repertoarja
- sodna praksa.

Za ustvarjalce pozitivnih ukrepov s strani države tudi v bodoče ni pričakovati, saj je največji dolžnik združenja SAZAS, ki ščiti imetnike glasbenih avtorskih pravic v RS, prav država. Na točko dve ima državni aparat preko sodišča izpričano možnost veta.

Sodna praksa je kot takšna dolgotrajna in potratna, kar imetnikom pravic prinaša splošne izgube zaradi neažurnosti in neučinkovitosti sodnega sistema. Nobena od teh možnosti prisile torej ni učinkovita, za to neučinkovitost pa je odgovorna država, ki evidentno ne ščiti niti osnovnega interesa avtorjev.

Zaradi vsega naštetega je potrebno izključnost repertoarja v ZASP nepreklicno zagotoviti, saj je ta zagotovitev edino orodje, s katerim lahko ustvarjalci v skrajnem primeru prisilijo uporabnike njihovih pravic k plačevanju, ki bi seveda že samo po sebi moralo biti temelj zdravega poslovanja z avtorsko in njej sorodnimi pravicami.

2.4 Kot rečeno v preambuli, se upravljanje in financiranje od države neodvisnega glasbenega telesa neposredno dotika kulture v RS.

Spričo tega je bila podpisana tudi **PETICIJA ZA PREMESTITEV PRISTOJNOSTI REGULIRANJA PRAVIC GLASBENIH USTVARJALCEV Z MGRT NA MIZKŠ**, torej z Ministrstva za gospodarstvo na Ministrstvo za kulturo. Ta premestitev je proceduralni predmet Vlade RS.

V desetem vladnem mandatu (10. feb. 2012 do 23. feb. 2013) je pogajalska skupina SUGU in GF dosegla napredek pri pogovorih z MIZKŠ glede premestitve pristojnosti, saj je ta premestitev nujna, ker v okviru Ministrstva za gospodarstvo prihaja do stalnega konflikta interesov.

Praksa kaže, da je Urad za intelektualno lastnino, delujoč v okviru Ministrstva za gospodarstvo, ki bi moral zagotoviti red na področju zaščite avtorske in sorodnih pravic, ključni faktor, da ta red ni vzpostavljen.

Na področju zaščite namreč (morda načrtno?) vlada kaos, kljub temu da je poslovanje in obstoj URSIL-a, skupaj z uslužbenci, ki svojega poslanstva ne opravljajo, vezano na državni proračun, v katerega znatno prispevajo vsi imetniki pravic in poslovanje vseh udeleženih teles in organizacij.

2.5 PETICIJA ZA NIČNOST IN UKINITEV SVETA ZA AVTORSKO PRAVO (SAP) prinaša zahtevo imetnikov pravic po ukinitvi tega telesa. Svet za avtorsko pravo določa tarife, po katerih uporabniki plačujejo avtorsko in sorodne pravice, v kolikor do finančnega konsenza med kolektivno organizacijo in posameznim uporabnikom ne pride.

Po posredovanju v. d. Ministrstva za gospodarstvo Mitje Gasparija v času opravljanja izključno tekočih poslov SAP vsebuje vsaj dva sporna posameznika, vsi člani SAP pa so povezani bodisi z uporabniki avtorskih pravic, bodisi z multinacionalkami v tujini, bodisi so njihovi zastopniki ali neposredno poslovno in upravno povezani z Zavodom IPF, ki deluje pod taktirko podjetij, ki zastopajo tuj glasbeni repertoar, ter pravnikov, ki so zastopniki največjih tujih glasbenih korporacij.

To pomeni, da trenutna sestava Sveta za avtorsko pravo ne more objektivno delovati, niti ne more delovati v prid domačim avtorjem ali izvajalcem, ampak razsoja o tarifah v korist uporabnikom glasbenih pravic. Obstoj SAP je tudi po mnenju pravne stroke protiustaven, saj ne more nihče določati cene zasebni lastnini, razen njen dejanski lastnik – avtorska pravica pa je izključna zasebna lastnina.

Delovanje SAP je potratno in višina storitve (30.000 EUR in več) za delovanje docela neopravičljiva in v škodo imetnikom avtorskih in izvajalskih pravic.

Zaradi teh enostavnih dejstev mora Sveta za avtorsko pravo biti ukinjen in izbrisan iz registra, saj morajo biti kolektivne organizacije v imenu imetnikov pravic same sposobne dosegati sporazume z uporabniki, v primerljivih tarifnih razmerjih in v skladu s prakso EU – a pod pogojem, da se avtorjem v RS zakonsko zagotovi izključnost njihove pravice.

2.6 PETICIJA ZA PODELITEV STALNEGA OPERATIVNEGA DOVOLJENJA KOLEKTIVNI ORGANIZACIJI »ZAPIS« ZA ŠČITENJE PRAVIC NA PRAZNIH NOSILCIH zahteva takojšnjo ureditev zaščite pravic za privatno reproduciranje (t.i. blank tape levy).

Zaradi nepravilnih postopkov URSIL, neutemeljenega konsekutivnega reševanja prispelih vlog kolektivnih organizacij za pridobitev dovoljenj in drugih postopkovnih in pravnih anomalij, imetniki pravic utrpijo vsakoletno škodo v vrednosti 1–2 mio. EUR na račun neurejenih razmerij glede ščitenja pravic za privatno reproduciranje (prazni nosilci zvoka). Posledično se nehote vsiljuje misel, da URSIL s to malomarnostjo ščiti interese tistih družb, ki bi to pravico morale plačevati (prim. Janus Trade d. o. o., ki domnevno uvozi v RS letno v povprečju 400.000 in več mobilnih telefonov ipd.).

2.7 Ustanovitev nove kolektivne organizacije z imenom »ZAPIS« je še korak bliže konceptu ene položnice, ki je izpričan v **PETICIJI ZA OPTIMIZACIJO UVELJAVLJANJA PRAVIC IN VPELJAVA KONCEPTA »ENE POLOŽNICE«**, saj je upravni odbor ZAPIS-a že opravil vse potrebne pogovore s podjetjem Stroka okrog združitve teh pravic skupaj z avtorskimi in izvajalskimi na eni sami položnici.

Tako bi eno položnica pokrila že tri pomembna področja:

- avtorsko zaščito (SAZAS)
- izvajalsko zaščito (nova izvajalska organizacija (prim. GIS))
- zaščito za privatno reproduciranje na praznih nosilcih zvoka (ZAPIS).

Če bi se sorodno pravico uredilo po nemškem modelu, bi se tem trem področjem po avtomatizmu 122. člena, ki ga določa ZASP, pridružila še zaščita pravic proizvajalcev fonogramov. Potencialno bi se tem trem/štirim lahko pridružili še preostali dve kolektivni organizaciji, ZAMP in SAZOR.

Tako bi nadzorno-obračunski sistem glasbenih avtorjev, v katerega je investiralo tako avtorsko glasbeno telo kot EU, bil učinkovito koriščen, upravičen bi bil celoten evropski vložek, stroški za obračunavanje zaščite bi se primerno zmanjšali vsem udeleženi kolektivnim organizacijam, več sredstev pa bi bilo namenjenih imetnikom pravic in s tem promocijskim skladom za razvoj slovenske glasbene ter jezikovne kulture. Na drugi strani bi uporabniki dobili »one-stop-shop« poslovanje, torej vse pravice zbrane na enem mestu, na eni položnici in po evropsko primerljivih tarifah, s pozitivnimi učinki na obe strani.

Zato je podelitev stalnega dovoljenja novi organizaciji ZAPIS, ustanovljeni izključno za upravljanje s pravicami privatnega reproduciranja na praznih nosilcih zaščitene vsebin, nujna za izpeljavo koncepta ene položnice.

Hkrati je nujna za osnovno zaščito imetnikov pravic, saj se ta zaščita sploh ne izvaja, saj nobena kolektivna organizacija zanje s strani URSIL-a ni uspela pridobiti dovoljenja (z izjemo Zavoda IPF, ki je enoletno zaščito praznih nosilcev v letu 2008 realiziral le na cca. 800.000 EUR; od načrtovanih 3.000.000 EUR, pred njim pa je to zaščito opravljala AAS).

2.8 Na Prvem slovenskem glasbenem kongresu 13. septembra 2010 v Cankarjevem domu v Ljubljani je bila v okviru treh kongresnih zahtev zakonodajalcu (MzK) podana tudi zahteva po 50% uzakonitvi kvote domače glasbene produkcije v medijih, v okviru osnutka Zmed (julij 2010; Ministrstvo za kulturo; min. M. Širca (ZARES); dir. dir. za medije V. Stopar).

PETICIJA ZA ZAKONSKO UVELJAVITEV 51% KVOTE SLOVENSKE GLASBENE PRODUKCIJE V MEDIJIH (MIZKŠ, MGRT) prinaša še odstotek več v korist slovenski glasbeni ustvarjalnosti ter sledi in nadgrajuje do sedaj še neuresničeno zahtevo Prvega slovenskega kongresa iz leta 2010.

Le skozi izgradnjo osnovne infrastrukture, ki je opisana v pričujočem dokumentu, je mogoče doseči višjo kvantiteto kakovostne domače glasbene produkcije in s tem tudi bolj raznoliko ponudbo na glasbenem trgu RS. S kvantitativnim dvigom kvalitetne produkcije pa dobi uzakonitev 51% kvote tudi vsebinsko podporo.

2.9 Druga od kongresnih zahtev Prvega slovenskega glasbenega kongresa je bila tudi vrnitev glasbenih oddaj z raznovrstno produkcijo, ki jo izpričuje **PETICIJA ZA VRNITEV RAZNOVRSTNIH GLASBENIH ODDAJ V PROGRAMSKO SHEMA RTV SLO**, izoblikovana v skladu s Statutom RTV SLO in obligatorni naravnosti RTV SLO k nacionalnemu interesu, ki ji javni zavod mora slediti.

RTV SLO mora zagotoviti svoj delež pri izgradnji nove glasbene infrastrukture v RS.

2.10 **PETICIJA ZA POPRAVEK 105. in 106. člena ZASP-UPB3 – STATUS AVTORJA V AVDIOVIZUALNEM DELU** prinaša zahtevo po popravku navedenih členov, in sicer v skladu z interpretacijo, da avtorsko avdiovizualno delo ni nedeljiva celota.

Interpretacija 105. člena ZASP-UPB-3 bi po mnenju ustvarjalcev morala biti namreč takšna, da je avdiovizualno delo razdeljeno na tri nedeljive in samostojne celote, ki generično predpostavljajo:

- avtorja priredbe, pisca scenarija in avtorja dialogov (književna celota)
- direktorja fotografije in glavnega režiserja (celota gibljivih slik)
- skladatelja filmske glasbe, ki je posebej ustvarjena za uporabo v tem delu (glasbena celota).

Glasbeni avtorji nasprotujemo našemu soavtorstvu v avdiovizualnem delu, v kolikor smo za to prikrajšani za svoje originalno avtorstvo na glasbenem delu.

Zaradi tega interpretacijskega neupoštevanja teh treh celot, zavod AIPA v praksi ne more ščititi glasbenih avtorjev, katerih glasba se nahaja v avdiovizualnih delih, bodisi kot soavtorstvo avdiovizualnega dela bodisi le kot soavtorstvo prispevka na avdiovizualnem delu – AIPA bi namreč morala razlikovati med tema dvema različnima avtorstva, kar pa je v praksi nemogoče.

Ko kolektivna organizacija ugotavlja preko seznama zavrtenih avdiovizualnih del, ki ji ga posreduje izdajatelj programa (medij), katera glasbena avtorska dela so v določenem avdiovizualnem delu uporabljana, pridobi podatke o uporabljenih glasbenih delih v svetovni bazi. V tej bazi pa ni podatkov o avtorstvu ali soavtorstvu prispevka, saj taka kategorizacija ne obstaja – obstaja le avtorstvo kot tako. Zato je takšno razločevanje nemogoče.

Delovanje AIPE je v nasprotju s svetovno prakso upravljanja avdiovizualnih pravic.

2.11 Osnutku novega ZASP v pripravi Ministrstva za gospodarstvo SE S STRANI GLASBENIH USTVARJALCEV NASPROTUJE, dokler niso uresničene vse podane zahteve za sistematsko ureditev položaja glasbenih ustvarjalcev v tem dokumentu. O tem priča **PETICIJA ZA NASPROTOVANJE NOVEMU OSNUTKU ZASP – ZAKON O AVTORSKI IN SORODNIH PRAVICAH (MGRT, 2012)**.

3.0 ZAKLJUČEK

Uzakonitev izpričanih zahtev skozi trinajst sistemskih peticij, zbranih v pričujočem Belem revitalizacijskem planu (BRP), je nujna za:

- preživetje osnovne glasbene ustvarjalnosti v RS
- dvig ravni glasbene ustvarjalnosti v RS v skladu z nacionalnim interesom
- izgradnjo glasbene infrastrukture, ki je v koraku s časom
- izboljšanje vseh stanj, opisanih v preambuli, točka 1.5.

Gal Gjurin

manu propria

Slovenska unija glasbenih ustvarjalcev

SUGU

predsednik

Domen Gracej

manu propria

Glasbeni forum

GF

predsednik

4.0 V sistemskih peticijah je bilo do dne 10. 7. 2013 zbranih 2037 podpisov glasbenih ustvarjalcev.

Število podpisnikov se z vsakim dnem povečuje.

4.1 Podpisniki peticij so:

Avsenik Slavko

Avsenik Vilko

Sepe Mojmir

Robežnik Jure

Budau Elza

Kreslin Vlado

Lovšin Pero

Predin Zoran

Tomi Meglič

Pešut Robert – Magnifico

Šifrer Andrej

Plestenjak Jan

Potrebujes Jože

Viler Elda

Bončina Janez – Benč

Alen Steržaj

Bučar Rudi

Buh Neža – Neisha

Derenda Nuša

Kovač Tinkara

Kovačič Jani

Kozlevčar Tomaž

Krajnčan Lojze

Dekleva Milan

Gjurin Gal

Gjurin Severa

Golob Jani

Grubar Tomaž

Greblo Patrik

Grašič Primož
Guštin Miha – Gušti
Smolar Adi
Furlanič Tulio
Nipič Alfi
Naber Omar
Mislej Drago – Mef
Hace Jani
Horvatin Enzo
Hrušovar Tadej
Kocjančič Danilo +
Lazar Milko
Legovič Marino
Lendero Saša
Meglič Boštjan
Leonardi Igor
Rudan Miran
Rupel Anja
Budna Samo
Brozovič Werner
Brozovič Andreja
Velkaverh Dušan
Adamek Jan
Ahec Dejan
Bartol Aleš
Bartolj Primož
Baruca Armando
Benko Primož
Bergant Bojan
Centa Tone
Cotič Zdenko
Čadež Aleš
Čibej Renato
Dajič Igor

Debevec Miha
Depahgher Nelfi
Derenda Frenk
Dimec Dejan
Dolinar Jure
Duh Sebastijan
Emilija Frank
Fabjan Vanja
Fele Matej
Gartner Andraž
Godina Egon
Golob Žiga
Grabnar Boštjan
Gracej Domen
Grahek Tone
Hercog Miha
Hribar Blaž
Hvale Janez
Ipavec Luka
Jarh David
Kaluža Tamara
Kaurič Dare
Klepač Tomaž
Klinar Aleš
Klun Zlatko
Kočever Živa
Kodela Samo
Koncilija Tomaž
Konečnik Boštjan
Kosmač Rok
Košmrlj Tone
Kovačevič Teo
Kralj Gavino Savo
Kranjac Marino

Krečič Matija
Krmac Boris
Krštinc Andrej
Kudić Enver
Kuhar Lara
Kunstler Gašper
Lamut Erik
Lesar Jure
Lesjak Martin
Lipar Jaka
Ljubec Saša
Malikovič Marjan
Maraž Aleksander
Marinac Marino
Marn Sašo
Markovič Dejan
Marolt Gaber
Matko Edvard
Mihelič Gašper
Mihelič Jernej
Mihelič Primož
Mikolič Igor
Moskovski Goran
Moškon Eva
Nova Frenk
Ogrin Gabriel
Ogrin Jadran
Ogrizek Klemen
Okroglič Rous Tomaž
Okleščen Lucijan
Okorn Jaka
Pašič Bojan
Per Janez
Peršl Gašper

Pešut Aleksander
Pikl Robi
Pirih Damjan
Plahutnik Pavle
Pococco Piero
Poljanšek Rudi
Poredoš Vlado
Pucihar Jaka
Radičevič Dejan
Radojevič Gaber
Roi Damjano
Sever Uroš
Sfiligoj Vojko
Sivec Ivan
Skubic Jože
Soczka Mandac Rok
Stavec Karmen
Strmčnik Maks
Strmec Jernej
Stropnik Marko
Šegovc Franc
Špehar Tadej
Štefančič Evgen
Štibernik Martin
Šubašič Zoran
Tavčar Mitja
Tomac Zvone
Tomassini Miro
Tomec Krešimir
Tori Jurij
Tori Mitja
Trobec Petra
Učakar Blaž
Urgl Tomaž

Valenko Tomi
Vatovec Robert
Vitkovič Klemen
Vlašič Matjaž
Wolf Matej
Zabukovec Franci
Zafred Igor
Zorec Peter
Zupan Matjaž
Žigon Marko
Severhen Matijas
Blagne Helena
Alenka Godec

5.0 Priloge:

Zahtevki za priloge na naslov:

Slovenska unija glasbenih ustvarjalcev
Cvetkova 25
1000 Ljubljana
info@glasbenaunija.si

Priporočena vročitev pristojnim zakonodajnim in drugim organom.

Mednarodna OI:

Slovenska unija glasbenih ustvarjalcev
redna članica zveze APCOE / ECSA
European composer and songwriter alliance
Avenue de la Toison d'Or 60c
1060 Bruselj, Belgija, Evropska unija
info@glasbenaunija.si
<http://www.composeralliance.org>

6.0 Viri in literatura:

- ZASP-UPB3
- Zmed
- ZRTV
- Statut RTV SLO
- Ustava Republike Slovenije
- Creators conference 2012; European composer and songwriter alliance/Bruxelles, feb. 2012
- Kako do inovativne Slovenije; konferenca Inovativna Slovenija; dr. Jurij Žurej/ 4. Junij 2012
- Guide to the Rome convention and to the phonograms convention; WIPO/1981/1994/1999
- Magnetogram konference S tišino do poštenih tarif; OZS; maj 2008
- In temu vi pravite medijski trg – vloga države v medijskem sektorju v RS; S. B. Horvatin, B. Petkovič; Mirovni inštitut, 2007
- Magnetogram javne razprave v DZ o osnutku Zakona o medijih/Zmed; 29. 6. 2011, DZ RS
- Okrožnica 2010; društvo Glasbeni forum; december 2010
- Splošni obračuni Zavoda IPF 2008/2009/2010/2011/2012
- Splošni obračuni združenja SAZAS 2008/2009/2010/2011/2012
- E-vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Music_industry
- Terenska raziskava o stanju glasbene infrastrukture Slovenske unije glasbenih ustvarjalcev in Glasbenega foruma; 2012
- Regionalna srečanja glasbenih ustvarjalcev Slovenske unije glasbenih ustvarjalcev in Glasbenega foruma; povzetek I/IV; 2012
- Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works; of September 9, 1886, completed at PARIS on May 4, 1896, revised at Berlin on November 13, 1908, completed at Berne on March 20, 1914, revised at Rome on June 2, 1928, at Bruxelles on June 26, 1948, at Stockholm on July 14, 1967, and at Paris on July 24, 1971, amended on September 28, 1979.
- Idr.

7.0 Kraj in datum: v Ljubljani, dne 10. 7. 2013.